

Inspirationskatalog

for Videnscenter for værdig ældrepleje

2021

Udarbejdet af Implement Consulting Group på vegne af
Videnscenter for værdig ældrepleje, Sundhedsstyrelsen

Indholdsfortegnelse

01. Introduktion	5
02. Det praksisnære rejseholdsforløb	6
03. Det organisatoriske rejseholdsforløb	10
04. Korte konsultations- og rådgivningsforløb	12
05. Det praksisnære kursusforløb	13
06. Diplommodulet	15
07. Temadage	17
08. Netværksmøder	19

Tryghed, nærvær, gode relationer og selvbestemmelse.

Oplevelsen af værdighed er individuel, men værdigheden i ældreplejen skabes i faglige fællesskaber. I initiativet 'Videnscenter og rejsehold for værdig ældrepleje' i satspuljeaftalen 2018-2021 er der blevet afsat midler til at etablere et nationalt Videnscenter for Værdig Ældrepleje. Videncenteret har til formål at understøtte kommunernes arbejde med at sikre værdighed i ældreplejen med fokus på de områder, som kommunalbestyrelserne som minimum skal beskrive i deres værdighedspolitikker: Livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng, mad og måltider, en værdig død og pårørende. Det gør Videncenteret blandt andet ved at tilbyde forskellige typer af kompetenceudviklingsforløb og rådgivning, netværksfacilitering, samt formidling og information om nyeste viden, gode erfaringer, best practice og metoder til at sikre en værdig ældrepleje.

Dette inspirationskatalog beskriver otte konkrete eksempler på, hvordan ledere og medarbejdere i plejesektoren arbejder med værdig ældrepleje med udgangspunkt i Videncenterets forskellige forløb. Ideen med kataloget er at bidrage med viden og inspiration til at understøtte fremadrettede indsatser på ældreområdet. Kataloget er udarbejdet på baggrund af en samlet evaluering af Videnscenter for Værdig Ældrepleje.

Borgerens behov i centrum

Hvordan kan plejepersonalet opbygge en god relation til den enkelte borger? Det var et af de centrale spørgsmål, da plejecentre fra Frederiksberg Kommune deltog i det praksisnære rejseholdsforløb. Forløbet har betydet, at kommunens medarbejdere og ledere nu har fået nye metoder til at aflæse den enkelte borgers behov, forebygge mistrivsel og tale sammen på tværs af fagligheder.

Ethvert menneske har sin egen historie og identitet, der påvirker vedkommendes tanker, handlinger og behov. Når ældreplejens medarbejdere yder personcentreret omsorg, handler det derfor om at tage udgangspunkt i den enkelte borgers forudsætninger og trivsel i målet om at sikre et værdigt ældrelev.

I det praksisnære rejseholdsforløb bliver landets kommuner undervist i, hvordan medarbejdere og deres ledere kan understøtte den ældre borgers værdighed med fokus i den enkeltes livssituation. Undervisningen tager udgangspunkt i den personcentreret tilgang, hvor medarbejdere aktivt medvirker til at understøtte den enkelte borgers velvære og livskvalitet.

Frederiksberg Kommune deltog i rejseholdsforløbet tilbage i 2020. På dette tidspunkt efterspurgte kommunen nye metoder til at sætte sig i borgerens sted og sikre en tæt løbende dialog. Det var bl.a. en udfordring for kommunens personale at opbygge en god relation til borgere med dårlig hukommelse, da de oplevede medarbejdernes besøg som nyt hver dag. Derudover kunne det ofte være vanskeligt at samarbejde med borgeren om behov for støtte og assistance.

I rejseholdsforløbet trænede de deltagende plejecentre fra Frederiksberg Kommune i at møde den enkelte borger på borgerens egne præmisser og understøtte vedkommende i forhold til det, som giver mening i borgerens liv. Deltagerne blev bl.a. introduceret til personcentreret omsorg, teorien omkring fem psykologiske behov, som menneskets velbefindende afhænger af, herunder trøst, inklusion, tilknytning, meningsfuld beskæftigelse, identitet og kærlighed. Denne teori er omsat til en enkelt model og illustreret som en blomst. Blomsten kan fx bruges som et redskab til at reflektere over, hvilke psykologiske behov en konkret adfærd er udtryk for:

Bag om forløbet

Det praksisnære rejseholdsforløb målrettes de udfordringer, der er gældende på den enkelte plejeenhed. Undervisningen har fokus på rammer, arbejdsgange og samarbejde mellem medarbejdere, borgere og pårørende med henblik på at arbejde konkret med den enkelte ældres livskvalitet, selvbestemmelse og værdighed i hverdagen. I forløbet inddrages et udvalg af de syv værdier i værdighedspolitikkerne.

Hvis plejepersonalet har vanskeligheder ved at sætte sig i borgerens sted, kan det resultere i misforståelser, mistrivsel hos den ældre og i værste fald eskalering af evt. sygdomsudvikling. I den forbindelse øvede deltagerne sig i at lave perspektivskifte for at se bestemte situationer fra borgerens perspektiv. Det handlede om at finde frem til de bagvedliggende årsager til borgerens adfærd, og hvad der var på spil for vedkommende. Øvelsen gav anledning til nogle nye refleksioner hos deltagerne ift. at finde frem til fælles løsninger, som giver mening for borgeren.

Undervejs i forløbet har deltagerne ligeledes fået inspiration til, hvordan de kan afvikle og følge op på beboerkonferencer i den lokale praksis. Beboerkonferencen er en metode, der tager udgangspunkt i en systematisk mødeform. Her deltager ledelse og medarbejdere på tværs af fagligheder. Målet for møderne er at sikre en faglig sparring om hverdagens små og store udfordringer med borgere. På denne måde understøtter metoden den faglige indsats med henblik på at øge både borgerens og medarbejdernes trivsel i hverdagen.

Med rejseholdsforløbets redskaber er det nemmere at nå ind til beboerne. Det er lettere at komme tættere på den enkelte beboer og støtte vedkommende. Vi bruger stadigvæk perspektivskiftet til at sætte os ind i, hvad beboeren føler og hvordan vedkommende har det "

-Britt Petersen,
SOSU-assistent, Frederiksberg Kommune

Efter forløbet har deltagerne fra Frederiksberg Kommune løbende brugt de forskellige redskaber og metoder fra undervisningen, herunder perspektivskifte og afvikling af beboerkonferencer. I plejeenhederne afholder man nu løbende møder, hvor personalet på tværs af vagtlag og faggrupper reflekterer over en borgers handlinger eller konkrete situationer, der kan opleves som svære at håndtere i hverdagen.

Med det praksisnære rejseholdsforløb har de deltagende plejeenheder fra Frederiksberg Kommune fået ny viden og metoder til at understøtte den personcentreret omsorg og styrke samarbejdet med borgerne om værdig ældrepleje. Størstedelen af de andre deltagende kommuner har ligeledes oplevet undervisningens øvelser og værktøjer som relevant for deres praksis. I den samlede evaluering af forløbet svarer et flertal af respondenterne ligeledes, at de stadigvæk anvender metoder fra undervisningen i sammen spil med borgerne.

Det handler om at fokusere på den enkelte beboers trivsel og vise vedkommende vores nærvær som personale. Det gør, at beboeren bliver mere tryk og dermed får en nemmere hverdag."

-Britt Petersen,
SOSU-assistent, Frederiksberg Kommune

Mine forventninger til forløbet var, at vores personalegruppe ville blive bedre til at forstå de beboere, som de havde svært ved at nå ind til. Undervisningen hjalp os, fordi vi fik nogle nye metoder til at tale med beboerne."

-Helle Valdbjørn Christensen,
afdelingssygeplejerske,
Frederiksberg Kommune

Færre konflikter og et styrket pårørendesamarbejde

To plejecentre i Thisted Kommune har gennemført et praksisnært forløb med et værdighedsrejsehold, hvor udvalgte medarbejdere bl.a. blev undervist i relationel pleje og personcentreret omsorg. Forløbet har givet medarbejdere nye redskaber til at håndtere konflikter i hverdagen og styrket personalets samspil, samarbejde og dialog med de pårørende.

Dialogen med pårørende er en essentiel del af arbejdet med værdig ældrepleje. Pårørende kan være en værdifuld kilde til viden om borgerens behov, adfærd og behandling. Manglende forventningsafstemning og uklar kommunikation kan dog udfordre samarbejdet med den pårørende og være med til at skabe utryghed for borgeren.

Et ønske om bedre pårørendesamarbejde var baggrunden for, at to plejecentre fra Thisted Kommune i 2020 deltog i Videnscenter for Værdig Ældreplejes praksisnære kompetenceforløb. Her blev både medarbejdere og deres ledere undervist af et værdighedsrejsehold. Før forløbet havde kommunen oplevet udfordringer, hvad angår kommunikationen mellem personalet og beboernes pårørende. Kommunen oplevede, at de pårørende ofte var, hvad de tolkede som, kritiske over for personalets arbejde, og personalet manglede redskaber til at skabe rum for den gode samtale. Den manglende gensidige forståelse skabte en distance, der besværliggjorde kommunikationen og skabte unødige konflikter.

I undervisningen blev plejecentrene præsenteret for dialogværktøjer, som skulle hjælpe personalet med at skabe et trygt samtalerum både før og efter borgerens indflytning. Perspektivskifte blev anvendt som metode til at bringe borgeren og de pårørendes stemme i spil med udgangspunkt i virkelige situationer fra personalets hverdag. Derudover skulle deltagerne arbejde med et dialogredskab "værdighedshjulet", der gav dem inspiration til relevante spørgsmål ifm. dialog, opfølgning og samarbejde med pårørende. På denne måde blev medarbejderne klædt på til at tage en nærværende og anerkendende dialog med pårørende, hvor begge parter har mulighed for at komme til orde og opleve at blive hørt.

Bag om forløbet

Det praksisnære rejseholdsforløb rejseholdsforløb har til formål at understøtte kommunernes arbejde med at sikre værdighed i ældreplejen gennem kompetenceudvikling og rådgivning. Forløbet har fokus på at styrke praksis og positive forandringer i det daglige arbejde, herunder det faglige og relationelle arbejde med borgere og pårørende ift. værdighed, samt kultur og samarbejde i medarbejder- og ledelsesgruppen.

Jeanette Munk Harregaard er SOSU-hjælper i Thisted Kommune og en af deltagerne i rejseholdsforløbet. For hende gav perspektivskiftet anledning til at undersøge nye måder at styrke samspil, samarbejde og dialog med de pårørende. Hun har ligeledes oplevet fornyet engagement blandt sine kollegaer, hvad angår pårørendesamarbejdet. Personalet er ikke længere bekymret for, at mødet med en pårørende bliver svært, da de bedre kan sætte sig i den pårørendes sted, og forstå det, de før tolkede som kritik.

I forløbet lærte vi om den gode dialog til beboerne og deres pårørende. Gennem øvelser skulle vi sætte os ind i deres sted og at finde årsagen til deres forskellige reaktioner. Forløbet har gjort, at vi har fået et nyt blik på pårørendesamarbejdet."

-Jeanette Munk Harregaard,
SOSU-hjælper, Thisted Kommune

Thisted Kommune har i lang tid været opmærksom på at forventningsafstemme med pårørende før en beboer f.eks. flytter ind, herunder lave journal og nedfælde beboerens livshistorie. Den relationelle tilgang og personcentrerede omsorg til den enkelte pårørende er dog blevet en højere prioritet efter kommunens medarbejdere har deltaget i rejseholdsforløbet. Indflytningssamtalen handler ikke længere primært om logistik, men også om at skabe en tættere relation mellem personalet og den pårørende. Medarbejderne er ligeledes blevet bedre til at spørge mere direkte ind til pårørendes oplevelser med borgerens pleje.

Før forløbet var vi udfordret på vores pårørendesamarbejde. Efter rejseholdets undervisning er personalet blevet bedre i stand til selv at løse problemer og konflikter, der følger med i hverdagen."

-Lotte Bloch,
Leder, Thisted Kommune

Medarbejdernes tætte dialog og forventningsafstemning med de pårørende har været med til at nedbryde gensidige misforståelser og fordomme. Den tætte relation til personalet har gjort, at de pårørende føler sig mere trygge. I forlængelse af forløbet er der blevet uddannet otte værdighedsambassadører blandt personalet, som løbende mødes og diskuterer temaer relateret til værdighed på arbejdspladsen. På denne måde fortsætter de faglige diskussioner fra det praksisnære rejseholdsforløb i hverdagen.

Vores personale føler sig nu trygge ved at indlede en dialog og få skabt en relation til de pårørende. Der er sket en kæmpe holdningsændring i personalegruppen. De pårørende bliver nu set som en ressource, der kan være med til at gøre vores arbejde mere effektivt."

- Anette Thomassen,
Teamleder, Thisted Kommune

For de to plejecentre i Thisted Kommune gav det praksisnære rejseholdsforløb en anledning til at få skabt et fælles sprog mellem medarbejdere, borgere og pårørende. Der er bred enighed blandt kommunens ledere om, at medarbejderne har fået flere redskaber til, hvordan de skal tale med de pårørende og inddrage dem i arbejdet med borgerne. De fremhæver, ligeledes at forløbet helt overordnet har gjort kommunikationen medarbejderne imellem og til de pårørende er blevet mindre besværlig, og at de har fået en masse ny læring og redskaber.

Den samlede evaluering af det praksisnære rejseholdsforløb viser, at størstedelen af de andre deltagende kommuner ligeledes har valgt at fortsætte med at bruge metoder og redskaber fra undervisningen i deres praksis.

Styrket samarbejde og mere medarbejdertrivsel

Et ønske om tættere sparring mellem medarbejdere og ledere var baggrunden for, at Jammerbugt Kommune søgte om deltagelse i det organisatoriske rejseholdsforløb. Forløbet var baseret på undervisningsdage og øvelser, der gik tæt på kommunens lokale praksis og gav ledere nye værktøjer til at koordinere samarbejdet på tværs af områder og styrke medarbejdertrivslen. Forløbet har resulteret i en løbende dialog mellem ledelsen og medarbejdere samt et fald i sygefravær i aftenvagten.

Forandringerne i ældreplejen kommer fra alle retninger og meget hurtigere end før. Antallet af borgere med kroniske sygdomme er stigende, og en større del af behandlingen foregår nu i borgernes eget hjem. Det stiller nye krav til samarbejdet mellem de ledere og medarbejdere, som skal løfte opgaven og understøtte værdighed i ældreplejen. Men hvordan sikres den tætte dialog i en hverdag, præget af højt tempo, mange vagter og skiftende personale?

Rejseholdskonsulenter fra Videnscenter for Værdig Ældrepleje har faciliteret en række organisatoriske forløb, der går tæt på den lokale praksis hos landets kommuner. Her bliver ledere i ældreplejen klædt på til at understøtte en værdig kultur i en travl hverdag, hvor ledelsen både skal have blik på drift, strategiske indsatsområder og faglig udvikling. Forløbets formål er derfor at understøtte lederne i arbejdet med faglige forbedringsprocesser, der skal faciliteres, uddelegeres, og følges op på i dagligdagen.

Jammerbugt Kommune søgte om at deltage i forløbet tilbage i 2019. På daværende tidspunkt havde flere af kommunens plejecentre oplevet et højt sygefravær i aftenvagten. Det høje sygefravær medførte, at borgerne ofte blev mødt af et nyt ansigt, der skulle sætte sig ind i deres vaner og rutiner. Det blev derfor sværere at sikre den nødvendige kontinuitet, opfølgning og nærvær i mødet med den enkelte borger. Det høje sygefravær var med til at sætte kommunens arbejdsgange under pres. Jammerbugt Kommunes ledelse havde derfor et ønske om at få nye metoder til at sætte sig i medarbejdernes sted og åbne op for dialogen om trivsel og fravær.

Bag om forløbet

Det organisatoriske rejseholdsforløb giver ledere en unik mulighed for at sparre med hinanden og sammen reflektere over egen rolle som processtyrer og over medarbejdernes involvering i aktuelle forandringsprocesser. Undervisningen tager udgangspunkt i det strategiske værktøj Fair-Proces¹, hvis formål er at designe en proces, hvor medarbejdere bliver aktive medskabere af positive forandringer i organisationen.

I det organisatoriske rejseholdsforløb blev Jammerbugt Kommunes ledere præsenteret for viden og metoder, som de direkte kunne anvende i den løbende koordinering af opgaver med medarbejdere. Det inkluderede værktøjer, som kunne understøtte ledelsen i arbejdet med at drive udvikling, forstå medarbejdernes adfærd og styrke en mere samarbejdende kultur.

Det er essentielt at kunne sætte sig i medarbejdernes sted i målet om at understøtte og bidrage til trivslen på arbejdspladsen. Derfor blev lederne trænet i at foretage et perspektivskifte og se de aktuelle udfordringer med medarbejdernes blik. Ved at bruge perspektivskifte som metode fik de mulighed for at tænke sig ind i medarbejderens perspektiv, forstå de mulige årsager til vedkommendes adfærd og finde frem til nye handlemuligheder. Lederne fik også lejlighed til at interviewe hinanden om aktuelle udfordringer for derigennem se deres egen lederrolle fra et nyt perspektiv.

Jammerbugt Kommune blev præsenteret for nye organisatoriske redskaber til at lette presset på de raske medarbejdere samt sikre tid og plads til den nødvendige faglige udvikling. Her blev lederne undervist i at anvende forbedringsmodellen i deres lokale praksis. Modellen bruges til at omsætte ideer til konkrete handlinger samt afprøve og indføre forbedringer. Løsningerne testes trinvist i en lille skala for at lære af forsøget. Herefter evaluerer man effekten, retter løsningen til og planlægger den næste fase i en større skala.

De deltagende ledere brugte forbedringsmodellen aktivt som metode til at sikre kvalitetsforbedring i det interne samarbejde og et mere sammenhængende forløb for borgeren. I denne forbindelse blev ugentlige medarbejder-samtaler om trivsel og sygefravær bl.a. indført for at understøtte et tættere og mere fortroligt bånd mellem lederne og personalet. På denne måde fik kommunens ledere mulighed for at gå forrest og vise, at sygefravær ikke er et farligt emne at tale om.

Vores ledere er blevet endnu bedre til at spørge ind til den enkelte medarbejders trivsel. Det betyder rigtig meget for personalet, at vores leder står bag os og hører på vores behov."

– Anita Klit,
SOSU-assistent og planlægger,
Jammerbugt Kommune

På kurset fik man mulighed for at sparre med andre ledere og få indblik i deres tanker om aktuelle problemstillinger. Derudover har forløbet givet mig nye redskaber til at sikre den gode løbende dialog med mine medarbejdere."

– Birgitte Andersen,
leder, Jammerbugt Kommune.

Det lavere sygefravær i Jammerbugt Kommune har lettet presset på medarbejderne, givet mere tid til den nødvendige faglige udvikling og styrket dialogen med borgerne. De positive forandringer i kommunen afspejles i de andre deltagende kommuners evaluering af de organisatoriske læringsforløb. Her svarer Svendborg og Halsnæs Kommune ligeledes, at læringsforløbet har været med til at styrke ledelsens samarbejdet med lederkolleger og medarbejdere.

Rejseholdsforløbet har betydet, at ledere i Jammerbugt Kommune har fået et større kendskab til hinandens ressourcer. Efter deltagelsen i forløbet lykkedes det kommunen at vende udviklingen og nedbringe sygefraværet blandt personalet. Løsningen blev en løbende faglig sparring på tværs af ledelsen samt en tættere koordinering og mere kommunikation med medarbejderne i hverdagen, herunder ugentlige nyhedsbreve. Derudover er der blevet skabt mere fleksible rammer, så sygemeldte medarbejdere lettere kan komme tilbage på arbejde efter sygdom.

¹ Kim og Mauborgne (2003): Fair Process: Managing in the Knowledge Economy. Harvard business Review.

Forløb sætter retning for nye løsninger

Gennem korte konsultations- og rådgivningsforløb har landets kommuner og private leverandører fået redskaber til at afdække aktuelle udfordringer og finde løsninger til at understøtte værdighed i ældreplejen. Resultatet er udvikling af nye handlingsplaner med konkrete forbedringstiltag, der tager udgangspunkt i den lokale praksis.

Videnscenter for Værdig Ældrepleje tilbyder korte konsultations- og rådgivningsforløb, hvor udfordringer omsættes til forbedringstiltag, der kan føre til en mere tryk og værdig ældrepleje. Udviklingen af tiltag foregår gennem et kort konsultationsforløb typisk bestående af et videomøde á en times varighed og et procesmøde á tre timers varighed, faciliteret af Videnscenteret.

Forløbets metodiske grundlag tager udgangspunkt i systemisk – narrativ praksis. Der sættes fokus på, hvordan den enkelte deltager beskriver, kommunikerer og handler i forbindelse med udfordringer i den lokale praksis. Forløbets proceskonsulent understøtter her ledelsen i at finde frem til, hvilken kompleksitet der er indlejret i udfordringen – for at kunne finde mulige relevante handlemuligheder, som kan være effektive i den lokale kontekst.

Hvert forløb tilrettelægges på baggrund af et indledende telefon- eller videomøde. Efterfølgende arrangeres en proceskonsultation, hvis formål er at identificere udfordringens mulige årsager, ledelsens erfaringer med tidligere tiltag og mulige fremtidsscenerier. På denne måde fastlægges de første skridt i handlingsplanen, og deltagerne går herefter selv videre med afprøvning og implementering i den lokale praksis. I særlige tilfælde kan der aftales en opfølgende konsultation, hvor deltagerne præsenterer og diskuterer deres erfaringer med implementeringen af tiltag.

En af de deltagende kommuner stod over for at skulle udvikle en ny handlingsplan, da de søgte om deltagelse i konsultations- og rådgivningsforløbet. Forløbet gav kommunen nye perspektiver på, hvordan rehabilitering og værdighed i ældreplejen kunne styrkes gennem beboerkonferencer og større fokus på den personcentrerede omsorg. Derudover har kommunen nedsat en styregruppe, hvor ledelse og områdeledere mødes for at sikre, at kommunen holder kursen og følger handleplanen på tværs af organisationens niveauer.

Bag om forløbet

De korte konsultations- og rådgivningsforløb hjælper kommuner og private leverandører med at identificere aktuelle problemer, udfordringer og mulige handlemuligheder, som kan føre til værdig ældrepleje. Den primære målgruppe for forløbet er forvaltninger og ledere i den kommunale og private ældrepleje. Det kan være centralt placerede chefer og udviklingspersonale samt decentrale ledere fra fx plejecentre, hjemmeplejeenheder eller lignende med ansvar for at sætte rammer for og understøtte medarbejdernes og organisationens arbejde med værdig ældrepleje.

Forløbet har gjort, at vi har fået styr på visionen, og hvordan vi følger op. Det har været en positiv oplevelse at møde faglige mennesker med energi og nysgerrighed. Vi tog virkelig noget med os derfra."

Leder, deltagende kommune

En tættere dialog med borgeren

Medarbejdergrupper på tværs af ældresektoren har deltaget i praksisnære kursusforløb, hvor de fik målrettede redskaber til at styrke det faglige og relationelle arbejde med borgere og pårørende ift. værdighed, samt kultur og samarbejde i medarbejder- og ledelsesgruppen. Resultaterne viser, at deltagerne har haft stor nytte af den nye indsigt og bruger forløbets redskaber i deres daglige arbejde.

Flere og bredere kompetencer er afgørende for at kunne matche den stigende kompleksitet i plejeopgaver i ældresektoren. I denne forbindelse er der kommet øget fokus på at supplere de sundhedsfaglige kompetencer med mere relationelle kompetencer i målet om at sikre værdig ældrepleje. Medarbejdere kan med fordel styrkes i at foretage perspektivskifte som faglig metode, og herigennem finde frem til borgerens eget syn på det gode ældreliv, så de institutionelle rutiner ikke bliver definerende for livskvaliteten.

Videnscenter for Værdig Ældrepleje har igangsat en række praksisnære kursusforløb, der skal understøtte kommunernes arbejde med at sikre værdighed i ældreplejen. Dette gøres gennem kompetenceudvikling og rådgivning med fokus på at styrke det faglige og relationelle arbejde med borgere og pårørende i en travl hverdag. Forløbet henvender sig til de mennesker, som til dagligt har den tætte kontakt til de ældre borgere, herunder social- og sundhedshjælpere og assistenter, sygeplejersker og terapeuter.

Et centralt formål med forløbet er at give de forskellige faggrupper nye redskaber til at understøtte værdig ældrepleje med udgangspunkt i værdighedspolitikken. I undervisningen får deltagerne mulighed for at fordybe sig i et udvalgt tema, som i særlig grad er relevant for deres arbejde. Temaerne dækker bl.a. palliativ pleje, pårørendesamarbejde og relationel omsorg. Deltagerne får ligeledes mulighed for at afprøve undervisningens øvelser og redskaber i egen praksis, mellem undervisningsgangene.

Bag om forløbet

Det praksisnære kursusforløb har til formål at styrke reflekterende medarbejdere, der gennem kommunikation, samarbejde og refleksioner i egen praksis skaber positive forandringer i hverdagen til gavn for værdighedsarbejdet i ældreplejen. Deltagerne får bl.a. viden om forskellige perspektiver på værdighed og værdig ældrepleje, kommunikation og samarbejde med den ældre og dennes pårørende. Derudover lærer deltagerne at anvende værktøjer og metoder til at afdække den ældre borgers ønsker og behov.

Ole Kongsgaard Jakobsen er SOSU-assistent og deltog i det praksisnære kursusforløb i 2019. På daværende tidspunkt søgte han ny viden til tolke og forstå adfærd hos ældre borgere, der ikke selv kan kommunikere tydeligt omkring deres behov og ønsker. Det har altid været vigtigt for Ole Kongsgaard Jakobsen at møde borgeren med en nysgerrig og undersøgende tilgang. Derfor blev han positivt overrasket, da han undervejs i det praksisnære kursusforløb blev præsenteret for værktøjer til at afdække den ældre borgers behov og indstille kommunikationen alt efter, hvad der opleves som respektfuldt og værdigt hos den individuelle borger.

Værdigheden og respekten er det grundlæggende tema i det praksisnære kursusforløb. Vi lærte nogle metoder til at reflektere over, hvordan vi agerer hensigtsmæssigt i mødet med borgeren."

-Ole Kongsgaard Jakobsen,
SOSU-assistent, Favrskov Kommune

SOSU-assistent Linda Nielsen deltog ligeledes i forløbet i 2020. Hun arbejder til dagligt i et vikarbureau, hvor hun tager rundt i landets kommuner og yder pleje hos ældre borgere i deres eget hjem. De mange besøg gør, at Linda ofte har begrænset tid til den enkelte borger. Derfor var det vigtigt for hende at blive klædt på til hurtigt at kunne sætte sig i den ældres sted. I det praksisnære forløb blev hun undervist i nye metoder til at reflektere, kommunikere og agere effektivt i de dilemmaer, hvor den ældre borgers værdighed er på spil.

Som en del af undervisningen blev Linda Nielsen introduceret til Forbedringscirklen - De små skridts metode, som er en systematisk metode til planlægning og evaluering af små målrettede indsatser. Metoden gjorde hende i stand til at afprøve ideer i små trin for herigennem at sikre en positiv forandring i sin daglige dialog med borgerne. Hun fik bl.a. mulighed for at omsætte modellen til praksis, da hun skulle hjælpe en demensramt borger med at forstå vigtigheden i at tage sin medicin.

Jeg fik nogle flere værktøjer til at skabe gode rammer for værdig ældrepleje i en hverdag, hvor tiden er knap. Jeg ser hele forløbet som relevant for mit arbejde som SOSU-assistent."

Linda Nielsen,
SOSU-assistent, vikarbureau

Det praksisnære kursusforløb har ligeledes givet anledning til nye refleksioner hos ergoterapeut Helle Birgitte Johansen Overgaard. Hun arbejder til dagligt i Aalborg Kommune, hvor hun er en del af et implementeringsteam, som tager rundt til kommunens plejehjem og hjælper personalet med at oversætte værdighedspolitikken til konkrete og operationelle tiltag.

Kurset gav mig mulighed for at reflektere over mit arbejde. Vi skulle undervejs prøve metoderne af i vores egen praksis og fremlægge erfaringerne på kurset efterfølgende. Det var en god måde at arbejde på."

-Helle Birgitte Johansen Overgaard,
ergoterapeut, Aalborg Kommune

Helle Birgitte Johansen Overgaard blev bl.a. undervist i temaet 'en værdig død', hvilket gjorde et stort indtryk på hende. I gennemgangen af temaet fik hun nye metoder til at italesætte den eksistentielle og sociale smerte i mødet med borgeren. Derudover var Helle Birgitte Johansen Overgaard begejstret for forløbets tværfaglige fokus, hvilket afspejlede hendes eget tætte samspil med andre faggrupper i Aalborg Kommune.

Den samlede evaluering af det praksisnære kursusforløb viser, at forløbet har styrket medarbejderes samarbejde med borgere om værdig ældrepleje. De fået nye værktøjer og metoder til indgå i en tættere dialog med borgeren og håndtere potentielle konflikter. Derudover har de tilegnet sig kompetencer og praksisnære redskaber til i højere grad at kunne afprøve og implementere forandringer i hverdagen med udgangspunkt i den enkelte borger.

Forandringsledelse i fokus

Mange perspektiver blev sat i spil, da deltagere fra kommunale og private plejehenheder deltog i et diplommodul med fokus på forandringsledelse. Resultatet var en ny fælles tilgang, der underbyggede videndeling og forandringer. Den praksisnære tilgang har ligeledes understøttet, at ledernes visioner og strategier er blevet omsat til konkrete forbedringer, hvor medarbejderne er blevet tæt inddraget i formuleringen af løsninger.

I en foranderlig ældrektor er løbende tilpasninger af arbejdsgange og processer en nødvendighed for at sikre værdighed i ældreplejen. Disse forandringer kan dog være svære og komplekse at gennemføre uden involvering og opbakning fra organisationens medarbejdere. Ved at skabe en fælles forståelsesramme for forandringen og medtænke medarbejderinddragelse i processen kan utryghed vendes til styrket faglighed, arbejdsglæde og bedre kvalitet i kerneopgaven.

I samarbejde med Professionshøjskolen Absalon og VIA University College udbyder Videnscenter for Værdig Ældrepleje et diplommodul, hvor ledere og nøglepersoner bliver undervist i at understøtte målrettede forandringer og ny praksis i arbejdet med værdighed i ældreplejen. Undervisningen veksler mellem teoretiske oplæg og refleksiv dialog, der tager udgangspunkt i ledernes egne aktuelle forandringer. På denne måde får lederne mulighed for at arbejde med konkrete tiltag fra deres egen arbejdsplads, der udvikles og kvalificeres undervejs i modulet. Derudover tilbyder diplommodulet faglig sparring mellem ledere, da deltagerne fordeles ud i studiegrupper, som arbejder tæt sammen gennem hele forløbet.

Modulets øvelser bygger bl.a. på den aktionslærende tilgang. Her udvikles den lokale praksis ved at eksperimentere med små konkrete forandringer i hverdagen. Det gøres ved at gennemføre tiltag og efterfølgende observere og reflektere over de erfaringer, der gøres. Metoden bygger på en viden om, at der gennem systematiske undersøgelser og afprøvninger i egen praksis kan produceres relevant og praksisnær viden om, hvad der virker lokalt.

Et centralt mål for diplommodulet er at skabe rum for refleksioner over ledernes egne handlinger. Deltagerne får her styrket deres kompetencer i rollen som tovholder på implementeringsprocessen i den daglige praksis.

Bag om forløbet

Diplommodulet henvender sig til ledere og nøglepersoner med ansvar for at udvikle deres medarbejders praksis eller implementere processer og arbejdsgange i en kommunal eller privat plejehenhed. Forløbet giver ledere kompetencer til på bedst mulig vis at understøtte forandringer og ny praksis i arbejdet med værdighed i ældreplejen. Undervisningen gennemgår bl.a. redskaber og værktøjer til at understøtte forandringer i praksis.

Det indebærer f.eks., at lederne trænes i at gennemføre og være mødeleder på fagmøder, hvor personalet oplever, at opgaven er krævende.

Diplommodulet gav mig nye perspektiver på implementeringsprocesser i hjemmesygeplejen. Jeg har fået nogle redskaber til at skabe den nødvendige gennemsigtighed omkring forandringer i organisationen og over for medarbejdere."

-Lisbeth Jæger,
demensvejleder, Furesø Kommune

Som leder skal man ikke blot forberede sig på de forandringer, som hverdagen byder på. Man skal også forberede sig på at lede personalet gennem forandringsprocesserne og understøtte medarbejdernes egen udvikling på vejen. Derfor fokuserer diplommodulet også på at sikre faglig refleksion hos medarbejderne, så bl.a. forråelse kan forebygges, og der i stedet skabes gode rammer for den ældre borgers liv.

Derudover undervises der i organisatoriske forandringer med udgangspunkt i kerneværdierne fra værdighedspolitikkerne, herunder livskvalitet, selvbestemmelse, pårørende-samarbejde og forebyggelse af ensomhed hos borgeren.

Jeg har fået nye metoder til at kæmpe for værdighed i ældreplejen. Det er vigtigt at vise, at et plejecenter kan være et godt sted for borgere såvel som personale."

-Louise Raft,
leder, Egedal Kommune

Med forløbet fik klinisk vejleder i Hvidovre Kommune, Anna Linnea Olsen, nye metoder til at oversætte værdighedspolitikken til konkrete tiltag i sin egen enhed. Da Anna Linnea Olsen startede på diplommodulet, arbejdede hun som fagleder i en hjemmeplejegruppe i Egedal Kommune. Undervisningen i personcentreret omsorg gav her anledning til, at hun fik en tæt dialog med enhedens medarbejdere om, hvordan de sammen kan understøtte den relationelle pleje ved besøg hos borgeren.

Forløbet bød på en række oplæg, teorier og diskussioner om, hvad værdig ældrepleje er, og hvordan vi kan udøve det i vores praksis. Undervisningen tog ofte udgangspunkt i borgerens eget perspektiv, hvilket fungerede godt."

-Anna Linnea Olsen,
klinisk vejleder, Hvidovre Kommune

I evalueringen af diplommodulet fremhæves forandrings- og udviklingsprocesser som et område, deltagerne i særlig grad har fået ny viden om. Undersøgelsens respondenter føler sig ligeledes styrket i at understøtte den personcentrede omsorg og sikre forankring af ny viden i organisationen. Til sidst svarer 62% af respondenterne, at forløbet i høj grad har styrket deres samarbejde med medarbejdere om værdig ældrepleje.

Nye perspektiver på værdighed

Videnscenter for Værdig Ældrepleje afholder løbende temadage med forskelligt fagligt fokus, målrettet forskellige medarbejdere i ældreplejen. Temadagene giver deltagerne ny inspiration til at understøtte værdig ældrepleje samt konkrete redskaber til deres egen praksis.

Hvordan kan medarbejdere i ældreplejen få en god dialog med ældre borgere om seksuelle behov? Og hvordan skabes de bedst mulige rammer for en værdig og tryk afslutning på livet? Det er nogle af de centrale spørgsmål som stilles, når Videnscenter For Værdig Ældrepleje inviterer medarbejdere og ledere i ældreplejen til temadage.

Temadagene giver deltagerne ny inspiration, perspektiver og redskaber til at arbejde med deres faglighed og understøtte værdighed i ældreplejen. Programmet består af en vekslen mellem oplæg, dialog og refleksion, hvor deltagerne aktivt får mulighed for at inddrage eksempler fra egen hverdag. Hver temadag tager udgangspunkt i temaer fra værdighedspolitikken og dækker et centralt område inden for arbejdet med værdig ældrepleje, herunder selvbestemmelse, værdig død, og livskvalitet. Sidstnævnte tema kan bl.a. indeholde emner som seksualitet, hvor man sætter fokus på, hvordan man som personale kan indgå i en tryk dialog med borgeren omkring vedkommendes behov for intimitet samt forebygge og håndtere seksuel opmærksomhed.

Trine Elkjær Larsen er diabetessygeplejerske i Vordingborg Kommune og har deltaget i temadagen om seksualitet i alderdommen. Til dagligt vejleder hun borgere med diabetes i kroniske sygdomme og underviser ligeledes i emnet på plejecentre og i socialpsykiatrien. Anledningen til Trine Elkjær Larsens deltagelse i temadagen var muligheden for at få ny inspiration til den gode dialog med borgeren om vedkommendes seksuelle behov. På temadagen fik Trine Elkjær Larsen mulighed for at sparre med fagfæller om, hvordan de potentielle tabuer omkring borgers seksualitet kunne brydes. Dagens oplægsholdere præsenterede ligeledes forskellige spørgsmål til at løsne op for den utryghed, som borgere kan føle omkring emnet.

Efter temadagen har Trine Elkjær Larsen fået nye metoder til at skabe et trykt samtalerum for borgeren. Hun har ligeledes fået et større overblik over relevante hjælpemidler, som hun kan henvise borgeren til i forbindelse med disse samtaler.

Bag om forløbet

Som del af Videnscenterets kompetenceudvikling udbyder Videnscenter for Værdig Ældrepleje løbende en række temadage, der har fokus på hvert deres emne inden for værdig ældrepleje. Emnerne dækker bl.a. pårørendesamarbejde, en værdig død, det gode måltid, livskvalitet, selvbestemmelse, ensomhed og seksualitet.

Trine Elkjær Larsens nye tilgang til emnet 'seksualitet i alderdommen' er et eksempel på, hvordan Videnscenterets temadage har udbygget deltagernes faglige viden om centrale emner inden for værdighed og samtidig været med til at understøtte konkrete tiltag, der kan styrke den gode dialog med borgere og pårørende. I den samlede evaluering af temadagene svarer flertallet af deltagere, at arrangementerne har øget deres faglige viden om arbejdet med værdig ældrepleje. I undersøgelsen fremhæver respondenter ligeledes, at temadagene har styrket deres samarbejde med kollegaer og borgere.

Temadagen om seksualitet i alderdommen gav mig mange ahaoplevelser. Jeg har også fået nye redskaber til at understøtte dialogen om det tabuiserede emne, som mange borgere har svært ved at tale om."

Trine Elkjær Larsen,
diabetessygeplejerske, Vordingborg Kommune

Fra viden til positive forandringer i ældreplejen

Videnscenter for Værdig Ældrepleje faciliterer hvert år en række netværksmøder for ledere og medarbejdere i ældreplejen. Netværksmøderne har været med til at skabe rum for vidensdeling og understøtte implementering og drift af nogle af de forbedringstiltag, kommuner og enheder er i gang med på værdighedsområdet.

For at sikre værdig ældrepleje er det afgørende, at bringe den eksisterende viden i spil og omsætte indsigterne til konkrete tiltag og positive forbedringer ude i den lokale praksis. I denne sammenhæng har Videnscenter for Værdig Ældrepleje faciliteret forskellige netværksmøder, der skal understøtte vidensdeling og eksisterende forbedringstiltag i landets kommuner og private plejeeenheder.

Netværksmøderne er målrettet ledere og medarbejdere, som tidligere har deltaget i Videnscenterets rejseholdsforløb, praksisnære kursusforløb, diplommodul og derigennem er centralt involveret i arbejdet med værdighed på ældreområdet.

Hanne Lene Hedegaard, der i dag er forstander i Gentofte Kommune, var en del af Videnscenterets netværk i forlængelse af sin deltagelse i diplommodulet. På diplommodulet blev Hanne Lene Hedegaard bl.a. undervist i forskellige metoder til at styrke pårørendesamarbejdet på sin daværende arbejdsplads i Halsnæs Kommune. Disse redskaber medtænkte hun efterfølgende i kommunens forbedringstiltag på området. Dette inkluderede et større fokus på at sikre løbende forventningsafstemning med de pårørende, når det kom til borgerens behov og ønsker.

Netværksmøderne gav Hanne Lene Hedegaard en mulighed for at sparre med fagfæller om de hidtidige erfaringer med implementeringen af tiltag. Her blev succesoplevelser og udfordringer delt til gavn for alles læring. Herudover fik Hanne Lene Hedegaard også indblik i, hvordan de andre deltagere havde omsat metoder og værktøjer fra diplommodulet til konkrete forandringer i praksis.

I den samlede evaluering af netværksmøderne vurderer størstedelen af respondenterne, at netværket i høj grad har givet dem mulighed for vidensdeling og inspiration til at udbygge deres viden fra Videnscenterets øvrige forløb. Dertil fremhæver respondenterne, at netværket har gjort det nemmere for dem at gennemføre forandringer, der understøtter værdig ældrepleje i deres eget og kollegers arbejde.

Bag om forløbet

Netværksmøderne har til formål at skabe vidensdeling og understøtte implementering og drift af de forbedringstiltag, der er igangsat på værdighedsområdet f.eks. efter deltagelsen i Videnscenterets læringsforløb og kompetenceudviklings-aktiviteter. Til møderne har deltagerne fået mulighed for at indgå i dialog med fagfæller, drøfte deres oplevelser fra enten rejsehold eller praksisnært kursusforløb med henblik på, hvordan teori kan omsættes til praksis samt hvilke succesoplevelser og evt. udfordringer, der har været.

På netværksmødet fulgte vi op på vores erfaringer med tiltag omkring pårørendesamarbejdet, som vi tidligere var blevet undervist i. Det var en god måde at evaluere og videreudvikle vores indsatser på."

-Hanne Lene Hedegaard,
forstander, Gentofte Kommune

